

Avtor: Zoran Vaupot

Naslov: Avstrijci za Slovence: navodila za uporabo

Datum: 05.02.2005

Avstrijsko–slovenski odnosi še posebej v zadnjem času precej pridobivajo na pozornosti. Ne bi se spuščali v razloge in vse povezano z, na primer, avstrijsko državno pogodbo ali pa v izjave tega ali onega kanclerja oz. deželnega glavarja. Bodimo širši in se osredotočimo na pozitivne stvari, ki nas povezujejo z našo severno sosedo. Čeprav smo zgodovinsko z Avstrijo tesno povezani, pa ne gre pozabiti, da imamo izvorno drugačne korenine: ene so germanske, druge slovanske. Zdi se torej, da tiči vsa umetnost v moči izkoriščanja bogastva različnosti, ne pa padanja in izgubljanja v breznu drugačnosti.

Prav tu se kaže pomembna vloga medkulturne komunikacije, ki pomeni predvsem znati "začutiti drugega, tj. drugačnega". Prilagoditi se njegovim pogledom in stališčem, razumeti njegovo z različnimi stvarmi drugače usmerjeno razumevanje, pomisliti na možnost, da je nekaj lahko dobro ali celo odlično, čeprav se popolnoma razlikuje od našega načina. Da, potrebnega je veliko truda in volje za razumevanje drugačne kulture. Vendar če imamo pred očmi jasno zastavljeni cilj, potem vemo, da se spleča.

Sosedje smo že dolgo in bomo to tudi ostali. Veže nas skupna, ne vedno prijetna zgodovina in tega nihče, tudi če bi hotel, ne more pozabiti. A nekaj zagotovo drži: podoba tipičnega Avstrijca, kot si ga stereotipno predstavlja povprečen Slovenec, je dosti bližja provincialnemu Kärtnerju kot svetovljanskemu Dunajčanu. In tovrstno gledanje vedno več pove o nas (in naši omejenosti) kot o tistih, o katerih si takšna mnenja ustvarimo in ohranimo.

Čeprav precej večja in po številu prebivalcev nekajkrat številčnejša od Slovenije je Avstrija že v evropskem, tem bolj pa seveda v svetovnem merilu še vedno majhna država. Prav na področju njenega dojemanja »majhnosti« pa se lahko od nje Slovenci veliko naučimo. Pri Avstrijcih namreč ni opaziti tako izrazitih manjvrednostnih kompleksov in iz njih izhajajočega samoomejevanja na različnih področjih, kot jih iz istega razloga doživljamo Slovenci. Ne glede na majhnost teritorija in omejeno število prebivalstva so Avstrijci (največkrat upravičeno) ponosni na vse, kar jih v primerjavi z Evropo in celim svetom dela »velike«, pogosto tudi »največje«: mesti Dunaj in Salzburg, skladatelja Mozart in Beethoven, smučarske reprezentance, guverner Schwarzeneger, čudovita pokrajina...

Prav tako Avstrijci ne doživljajo tako velikih nacionalnih travm ob vdoru tujega, predvsem nemškega kapitala, ki je če ne prej, pa po vstopu Avstrije v EU pokupil takšna nacionalna podjetja, za katera tudi Slovenci (menim, da upravičeno) s tesnobo v srcih pričakujemo, da bodo končala v tujih rokah.

Verjetno bi se našla tudi kakšna zgodovinska razlaga za nagnjenost k pogosto kičastemu »hohštaplerstvu«, ki ga Avstrijci gotovo obvladajo do podrobnosti. Sicer manj arivistično kot v Sloveniji je razkazovanje denarja in bogastva v Avstriji zelo priljubljen nacionalni šport. A ker to znajo početi na sproščen, neagresiven, malodane prijeten način, jim šopirjenja na Opernball ne zamerimo toliko kot npr. tistim Slovincem, ki so se pred leti odločili trpeti na Pavarottijevem koncertu v Ljubljani, čeprav do samega začetka koncerta niti niso prav dobro vedeli, kakšno glasbo bodo poslušali. A tako kot na dunajskem plesu: bili so videni in vsi smo vedeli, kakšno ceno vstopnic so plačali.

Če pustimo stereotipe in se vprašamo, kaj meni sodobna sociološka oz. antropološka znanost o medkulturnih razlikah med Slovenci in Avstrijci, si lahko pogledamo rezultate ene izmed temeljnih empiričnih raziskav na tem področju.

V letih od 1967 do 1973 je Geert Hofstede opravil raziskavo, v kateri je anketiral 116 tisoč sodelavcev družbe IBM iz 72 držav, kjer so govorili 20 različnih jezikov. Na podlagi rezultatov je določil štiri merila, s katerimi je mogoče razložiti okoli 50 odstotkov razlik med nacionalnimi kulturami. Preostale razlike je treba pojasnjevati s specifičnostmi posameznih držav. Ta merila so: moškost (Masculinity), individualizem (Individualism - IDV), razdalja v moči (Power Distance - PDI) in izogibanje negotovosti (Uncertainty Avoidance -UAI). Med opravljanjem raziskave Slovenija seveda še ni bila samostojna država, zato dodajamo, da so bili rezultati za Slovenijo analizirani v 90. letih na podlagi enakih meril, kot so veljala za prvotno raziskavo.

Če povzamemo in primerjamo rezultate slovenske in avstrijske kulture, bi lahko poenostavljeno zapisali, da so Avstrijci za Slovence »formalistični individualisti, ki se ne bojijo nadrejenih, a kljub vsemu želijo imeti stalno kontrolo nad potekom dogodkov in ki na račun stalnega stremjenja k osebni uspešnosti zanemarjajo tiste »majhne radosti«, ki ustvarjajo to, kar mi razumemo pod pojmom »kvaliteta življenja«.

Izhajajoč iz navedenega, naj bi zato glavne prilagoditve obnašanja Slovenca, ki se je v komunikaciji odločil prilagoditi Avstrijcu (in tega ne jemlje kot osebno in narodno ponižanje), šle v smeri prenehanja skrivanja za skupino (in skupinsko odgovornostjo), izpolnjevanja dogovorov brez dokazovanja, zakaj česa nismo mogli storiti (pa čeravno smo to RES želeli), ter direktnega komuniciranja brez čustev z vsemi na vseh hierarhičnih ravneh.

In ko boste potem z njimi zvečer po opravljenem delu sedeli v kakšni restavraciji in srebali belo vino, ne pokvarite vaših dotedanjih komunikacijskih uspehov, ki ste jih dosegli z upoštevanjem zgornjih nasvetov, in se vsekakor izognite pojasnjevanju, da je znan skladatelj Hugo Wolf po rodu pravzaprav Volk, rojen Slovenjgradčan in da so lipicanci iz... Lipice...

Stališča, značilna za:		Izbrani rezultati
Nizko vrednost značilnosti	Visoko vrednost značilnosti	
INDIVIDUALIZEM		
<ul style="list-style-type: none"> • Zavedanje o »nas« • Mnenja so določena s skupino • Prioritetno je izpolnjevanje obveznosti do družine, skupine, družbe • Kazen za neizpolnjevanje: sramota pred drugimi • Vrednote se razlikujejo znotraj skupin in med njimi-partikularizem 	<ul style="list-style-type: none"> • Zavedanje o »menik« • Mnenja ustvarja posameznik • Prioritetno je izpolnjevanje obveznosti do sebe • Kazen za neizpolnjevanje: izguba samospoštovanja, občutek krivde • Vrednote naj se nanašajo na vse-univerzalizem 	<ul style="list-style-type: none"> • Gvatemala (min.): 6 • Slovenija: 27 • Avstrija: 55 • ZDA (maks.): 91
RAZDALJA V MOČI		
<ul style="list-style-type: none"> • Managerji so ljudje kot vsi zaposleni • Ne maramo stalnega nadzora nad svojim delom • Ne bojimo se sporov s svojimi nadrejenimi 	<ul style="list-style-type: none"> • Managerji so »druge vrste ljudje« • Zaposleni si med seboj težko zaupamo • Od managerjev pričakujemo izrazito moč, avtorsko sprejemanje odločitev 	<ul style="list-style-type: none"> • Avstrija (min.): 11 • Slovenija: 71 • Malezija (maks.): 105
IZOGIBANJE NEGOTOVOSTI		
<ul style="list-style-type: none"> • Časa imamo neomejeno • Živimo iz dneva v dan • Upamo na uspeh in smo pripravljeni tvegati 	<ul style="list-style-type: none"> • Čas je denar • Stalno nas skrbi prihodnost • Bojimo se napak in ne maramo tvegati 	<ul style="list-style-type: none"> • Singapur (min.): 8 • Avstrija: 70 • Slovenija: 88 • Grčija (maks.): 112
MOŠKOST		
<ul style="list-style-type: none"> • Pomembna sta kakovost življenja in okolja • Sočutje z nesrečnimi • Majhno in počasi je dobro 	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnosti in rast so pomembne • Priznavanje uspešnih • Veliko in hitro je dobro 	<ul style="list-style-type: none"> • Švedska (min.): 5 • Slovenija: 21 • Avstrija: 79 • Japonska (maks.): 95